

Давор Лукач, тадашњи дописник Танјуга из Книна: “Зашто нико није спречавао Хрвате да довозе оружје на Динару? На месту одакле се повукао Корпус специјалних јединица Војске РСК, после првих граната, ушле су хрватске јединице. Кома је требала парада на Слуну за Видовдан? За Танјуг Книн још није пао.”

“Устај, само што није почело”, тргао ме у пет до пет у зору 4. августа 1995. глас колеге са друге стране слушалице, који је, по нашем интерном договору, дежурао у Прес центру Српске војске Крајине, како би обавестио остале о “дану Д”. Скочим из кревета, разбудим родитеље и кажем им да се спреме и да ће сада почети гранатирање Книна. Наш разговор прекинуо је проглас Фрање Туђмана који је емитовао Радио Загреб тачно у пет ујутру. После тога је са Динаре почела канонада, гранате су падале на све стране, а струје је нестало, присећа се почетка “Олује” за Глобал Србија новинар Давор Лукач, тадашњи дописник Танјуга из Книна и шеф Деска крајишке новинске агенције Искра.

“Родитеље сам сместио у купатило на средини стана, а ја сам отишао у собу која није окренута ка Динари, пошто је стан у коме смо живели баш био окренут у том смеру, и чекали смо пола сата да прође гранатирање. Кад су стали да мало „оладе цеви“ послао сам родитеље у подрум и викао комшијама да силазе док је затишје. Убрзо је почело

Пише: Давор Лукач
субота, 05 август 2017 00:07

ново бомбардовање – из ВБР је падало на све стране, гађали су градско језгро у којем нема војних објеката, нису могли чак ни да промаше, свесно су тукли тај густо насељени део. Хтели су да направе панику. Родитељима кажем да, чим наступи прва следаћа пауза, иду на село, које је изнад Книна (град је у котлини), јер је тамо безбедније, тамо неће гађати. И они потом пешице оду”, наставља даље Лукач.

ФУНКЦИОНЕРИ И БОГАТАШИ СЕ ИСЕЉАВАЈУ

Да је на видуку пад Крајине могло се, према његовим речима, закључити из ранијих догађаја, пре свега из пада Западне Славоније, “јер нико није притекао у помоћ, ни Војска Републике Српске којој је било забрањено да се умеша и брани цивиле који су се повлачили”. “Ниједна граната није прелетала преко Саве на Хрватску. Ту се видело да је Крајина остављена, поготово што је Република Српска без борбе Хрватима препустила Купрешка врата и Ливањско поље, које је бранила наводно Граховска бригада, на папиру бригада, а уствари мало јача чета. Купрес је пао 1994. без борбе, а Купрешка врата су стратешки део и то је била омча Книну око врата”, тврди Лукач.

Пре напада на Книн, Хрвати су несметано ишли на Динару, по зими су извлачили тешко наоружање, правили путеве, довозили тенкове, једноставно су се спремали да заузму Динару, одакле се Книн види као на длану. С друге стране, Унпрофор на то није реаговао, а крајишкој војсци су биле везане руке због Унпрофора. Кад су се Крајишници опаметили и почели нешто да реагују већ је било касно. Тако је дошло до напада на Западну Славонију и ту се видело да Војска Републике Српске неће да реагује. Чак и онај човек, подофицир Војске Републике Српске што је срушио хрватски МИГ 21 је после кажњен, додао је Лукач, рођени Книњанин.

“После пада Западне Славоније 2. маја, опао је морал крајишкој војци и народу и почело је исељавања из Книна – богаташи и функционери исељавају породице и то траје до 3. августа када је увече Милан Бабић послао саопштење из Београда да се прочита на Радио Книну о прихватању свих планова, што је у ствари била капитулација. Али Хрвате то више није занимало“, наводи даље и додаје да се „с друге стране, тамошњем народу будила лажна нада прављењем помпезне параде на Слуњу на Видовдан која је била једна бесмислица, али је указала да постоји неки договор Хрвата са Милошевићем, јер се ту окупило руководство РСК и њене војске, а Хрвати су могли да гађају тај скуп и направе масакр, јер ту је Крајина најјужа – неких 14 километара”.

Милошевић је на ту параду, сећа се Лукач, послао своје официре из Београда и силом мобилисане људе по Србији, који су имали тај пех да су рођени у Хрватској и који су били без мотивације да се боре. “У таквој ситуацији већ је било све јасно али се није знао модалитет када ће се и како десити, али да Крајини нема спаса то је схватио сваки иоле разман човек. Сви су се уздали у неко мирно решење, нико није очекивао офанзиву таквих размера, мада су знали да Хрватска гомила снаге и нико није реаговао, ни војска ни политичари. У јулу је онда настала присилна мобилизација свих живих, али је већ било касно јер је већина војних обвезника, бизнисмена, ратних профитера, политичара побегла за Србију. У таквој ситуацији са неких 20.000 људи у Српској војсци Крајине максимално, док су Хрвати имали 130.000, било је илузорно очекивати било шта”.

МЛАДИЋЕВА ПОРУКА ПОЛИТИЧАРИМА

“Ми новинари смо то пратили и чекали кад ће да буде. Негде 30. или 31. јула, у Книн је дошао Ратко Младић, дочекан ни од кога, нешто и он љут. Волео је да комуницира са новинарима и тражили смо да одржи конференцију, после које нам је онако иронично рекао: “И поздравите ми политичаре”. Тад је било већ све јасно”, каже Лукач.

Лукава предаја Крајине дуго и темељно припремана

Пише: Давор Лукач
субота, 05 август 2017 00:07

Он појашњава да је “то што је Војска Републике Српске препустила Гламоч и Купрес, и на крају дала и Грахово, а главни пут из Книна према Српској и Србији води преко Босанског Грахова, које је пало 27. јула, значило да “задњи угаси светло”. А овде је крајишка војска почела да прави алтернативни пут што је очигледан знак да је био неки договор. Макадамски пут, локални сеоски, од Срба према Мартин Броду, проширује се и насипа, поправља се и мост преко Уне, да би се могло прећи у РС, и ту се видело да се нешто спрема”.

Четвртог августа у зору, после Туђмановог прогласа почело је гранатирање. “Истовремено су гађани и центри везе Пљешцевица и Ђелавац у Лици, то су и радарски центри. То су урадили Американци, а иако се Хрвати хвале да је њихова авијација дејствовала, нико није чуо авион да је полетео, а не би ни могли јер су им се претходна два пута када су покушали изјаловила – један авион је срушен код Вргин моста у септембру 1993, као и други који је полетео на Западну Славонију. Америчке ракете су погодиле центре везе и ту је настао хаос, нестало је струје, нема програма радија ни телевизије, у Книну почиње паника”.

“После пола сата у подруму, изашао сам и од зграде до зграде отишао до Прес центра и команде. Ту су биле све колеге, не знаш шта да радиш. Јављам да је почело бомбардовање, а Тањуг је ту моју вест пуштао до поподне. А онда из неког разлога више нису пустили ниједну вест, а никада нико ми није објаснио зашто Тањуг ни до данас није објавио да је Книн пао. Ја сам тај дан са Оштреља јавио да су хрватске снаге ушле у Книн, до данас Тањуг то није објавио”, додаје Лукач.

“Иако је Книн без престанка гранатиран, све до поподне 4. августа јединице у свим деловима РСК су се добро држале, једино нема вести са Динаре. И ту је била главна ствар. Како је лукаво одиграна та продаја, предаја. Тај назови Корпус специјалних јединица Српске војске Крајине (у којем су били присилно мобилисани, а на челу официри из Србије), чим су пале прве гранате на Книн та се јединица повукла. На месту одакле се повукао тај корпус су Хрвати после ушли. Велики простор остале су да бране само малобројне јединице книнске милиције и војне полиције, које су убрзо поклекле”, додаје Лукач са осмехом којим прекрива огорченост. Огорченост, поред осталог, јер су му међу тим малобројним на Динари била и два брата од стрица, срећом, успели су да се извуку. И неки пријатељи, од којих је један страдао.

САВО ШТРБАЦ СПАСИО НОВИНАРЕ

Даље, додаје он, неколико дана пред “Олују” из неких разлога мења се командант Далматинског корпуса и доводи други човек који не познаје ситуацију и који је послат из Београда. Официри који су дошли из Србије и преузели команду над кључним јединицама, после пада Републике Српске Крајине су награђени чиновима и већим функцијама у Војсци Југославије, а они који су четири године крварили у Крајини, били су понижавани, називани “побегуљама”, “издајницима” и сличним епитетима.

Лукава предаја Крајине дуго и темељно припремана

Пише: Давор Лукач
субота, 05 август 2017 00:07

Улица Светог Саве у Крајини. Давор Лукач / Републички центар за документацију и историју Војске Републике Српске

Лукава предаја Крајине дуго и темељно припремана

Пише: Давор Лукач
субота, 05 август 2017 00:07

